

Helge Markussens translokationstale

Taler

Helge Markussen
Rektor på Viborg
Katedralskole

Dato

24. juni 2011

Sted

Viborg Katedralskole

Kære studenter

Tillykke med eksamen. Da I begyndte i 1.g, gjorde I det formentlig fordi I gerne ville have en god ungdomsuddannelse, men også fordi I glædede jer til nogle dejlige år som gymnasieelever sammen med andre unge med samme interesser. Det er jeg sikker på I har haft, men jeg er også sikker på, at det ind i mellem har været hård kost.

Det, I satte jer for for tre år siden, er nu lykkedes, og det er tiden til at sætte sig nye mål. Nogle af 1. og 2. g'erne misunder jer sikkert, de vil også gerne nå dertil, hvor I er, og det får mig til at tænke på et citat af den engelske forfatter John Fowles, der har skrevet følgende om lykke og misundelse:

"Lykken er i bund og grund ønsket om at forlænge det liv, der er nu, nøjagtigt som misundelse er et ønske om at forandre det. Hvad udvikling angår, er lykken således en stor forhindring for fremskridt, og misundelsen hovedkilden til det. Alligevel er lykken et slags bevis på, at det har været værd at overleve indtil nu, ligesom misundelsen er en slags hensigt om at overleve fra nu af. Begge tilstande er nødvendige for overlevelse."

I kan således godt nyde lykken, I overlevede, men I ønsker næppe at blive præcis der, hvor I er nu, og jeg er sikker på, at I finder jeres egen misundelse. 1. og 2. g'ernes misundelse får dem forhåbentlig til at give den hele armen og sørge for at blive studenter om ét eller 2 år, jeres forhåbentlig til, at I kommer videre, udvikler jer, finder en ny lykke, en ny misundelse osv.

Og hvad er det så I vil. Nogle vil ud at rejse. Nogle vil spare penge op og fortsætter tårnen på tanken eller i det lokale supermarked, nogle begynder at

studere og andre igen ved ikke rigtigt, og kun meget få af jer ved, hvad det ender med. Mit råd til jer alle skal være: Tænk jer grundigt om.

I lever i en meget foranderlig tid – man siger, at forandring er den eneste konstant. Den amerikanske forfatter og fremtidsforsker Alvin Toffler har sagt det på den følgende måde: "Analfabeter i det 21. århundrede er ikke dem, som ikke kan læse eller skrive, men de, der ikke kan lære, aflære og genlære". I må forvente, at uanset hvilke job I skal bestride i fremtiden, vil der gælde, at den nødvendige viden for at klare sig ikke er en fast og konkret størrelse, som man bare kan lære en gang for alle. Al viden og alle fag ændrer sig, og derfor er det nødvendigt at lære metoder, der kvalificerer til at sætte sig ind i ny viden.

Jeg havde for ca. en måned siden fornøjelsen af at være i Kina. Jeg så et land i en rivende udvikling, uanset hvor man vendte sig hen, så var der kraner, der rejste sig mod himlen, de var i færd med at bygge overalt. Det har I sikkert allerede hørt mange gange, det har der været talt og skrevet meget om. Jeg havde også fornøjelsen af at se gymnasieundervisning, og her så jeg at også på det område har de gang i en stor udvikling, jeg havde måske forventet at se passive elever, der sad lærte udenad, men jeg så undervisning, der på mange måder minder om den undervisning I har fået. Eleverne var aktive og de arbejdede kreativitet og de samarbejdede. Man sagde for få år siden lidt nedsættende om kineserne, at ideerne blev tænkt i vores del af verden, så kunne kineserne få lov til at stå for produktionen. Med den undervisning jeg så, kan jeg sagtens forestille mig, at det ikke varer længe før de er ligeså gode til at få ideer som vi er i vores del af verden. Det skal vi ikke tage som en trussel, men blot som en påmindelse om vigtigheden af at være parate til at omstille os, tænke nyt og konstant lære nyt, og det uanset om udfordringerne er finanskrise, miljøproblemer, energiproblemer eller udfordringer fra kineserne.

I er i særklasse klædt godt på til at klare dette for I har med jeres gymnasieuddannelse fået en bred faglig viden. Det er også her almen studieforbereelse (AT) kommer ind i billedet. I forbindelse med AT har I måttet skelne mellem en naturvidenskabelig, humanistisk og samfundsvidenskabelig tilgang. I har forhåbentlig også dermed fået en bevidsthed om, at det giver et bedre og mere nuanceret billede af virkeligheden at gøre det. I har mødt problemstillinger, der har kunnet anskues ud fra alle vinkler og andre, hvor én af metoderne er den mest relevante. AT har jo netop handlet om at lære jer om fagenes metoder og det har handlet om at arbejde med

viden og kreativitet på tværs. Det er de færreste af virkelighedens problemer, der holder sig indenfor et enkelt fag. Netop derved er AT med til at kvalificere jer til at leve i en foranderlig tid, hvor man uophørligt skal lære, aflære og genlære.

I medierne både aviser og tv har gymnasieelevers fravær fyldt en del her på det sidste. I Politiken stod for ikke så længe siden, at eleverne i gennemsnit er fraværende 9,4 procent af undervisningstiden. Det er selvfølgelig ikke sandt og det gælder slet ikke for elever på VK, vores fraværstal er lavere end landsgennemsnittet. På landsplan er den problematiske fraværprocent også lavere end 9,4%, når Politiken alligevel har kunnet finde tal, der viser det høje tal, så skyldes det, at meget andet end pjæk tælles med i registreringen. Meget undervisningsrelateret fravær tælles med, eksempelvis hvis man er på faglig ekskursion i et fag, så bliver man skrevet fraværende i andre fag. Da en del af jer arbejdede med musicalen "Tusch", da blev I skrevet fraværende selvom I arbejdede på skolen for skolen. Elevrådsmøder resulterer i fravær o.s.v. Endelig er der også nogle elever, der har særlige udfordringer – eksempelvis sygdom at kæmpe med der også kan resultere i højere fravær. Min pointe er, at det problematiske fravær – nemlig pjæk – er betydeligt lavere end 9,4% på landsplan og igen VKs tal er pænere end landsgennemsnittet.

Debatten i medierne om fravær har fået mig til at tænke på, hvad er alternativet til fravær? Er det nærvær eller blot tilstedeværelse? Er det i orden at sidde på klassen og følge med på facebook? Det ved jeg, at I har forskellige holdninger til. Nogle af jer mener, at det er den enkeltes sag, man snyder kun sig selv. Andre at det er ok så længe det ikke forstyrrer sidemanden. Men man kan også have det synspunkt, at en stor del af undervisningen i Danmark bygger på dialog og deltagelse, så man faktisk ødelægger det for de andre på holdet ved at melde sig ud. Man har et ansvar overfor fællesskabet.

Nu er I færdige med gymnasiet, men når jeg alligevel nævner det her, er det fordi det jo også gælder ud over gymnasiet, I kommer også til at møde problemstillingen på de videregående uddannelser, ja det gælder i alle de sammenhænge hvor vi er til stede sammen. Er det nok, at vi fysisk set er til stede eller skal vi sigte højere skal vi sigte efter nærvær og reel deltagelse? Jeg vil klart anbefale det sidste! Så vidt jeg kan se er der heldigvis ingen af jer, der er på facebook i øjeblikket – jeg er taknemmelig for, at I er nærværende under min tale;-)

Der er mange måder, at gøre sig nyttig på, og der er sjældent en reel modsætning mellem det, der gavner den enkelte på langt sigt, og det der gavner helheden. Én måde at bidrage på, er at dygtiggøre sig inden for et felt, der interesserer én. Ingen er i tvivl om, at man bliver en bedre tennisspiller eller en bedre musiker ved at øve sig meget. Tilsvarende bliver man god til f.eks. sprog, samfundsfag eller fysik ved at bruge tid på det. Den danske coach og forfatter Rasmus Ankersen har set på hvad der karakteriserer en vinder. Hvordan får den enkelt mest muligt ud af sit potentiale? Han er nået frem til, at det ikke er de mest talentfulde, der når længst – det er dem, der arbejder hårdest og smartest! Caroline Wozniaki, Mozart, The Beatles, Bill Gates og Niels Bohr har det til fælles, at de har brugt mindst 10.000 timer på det, de er blevet kendt for. Deres talent er måske medfødt, tilfældet har givet dem muligheden for komme i gang, men at nå til tops kræver hårdt arbejde. Her i gymnasiet har I modtaget undervisning i ca. 2500 timer (forudsat I ikke har været fraværende), I har lavet ca. 600 timers skriftligt arbejde og optimalt set har I lavet lektier i ca. 1500 timer. Dvs. de flittigste af jer har brugt mellem 4 – 5000 timer på at få en studentereksamen. Nu går studentereksamen jo ikke i én bestemt retning, men det at gå her på Viborg Katedralskole har givet jer nogle brede kompetencer og det vi kalder almen dannelse og så har det forhåbentlig lært jer noget om hvad hårdt arbejde vil sige og noget om hvor meget 10.000 timer egentlig er – mere end det dobbelte af det I alt i alt har brugt på at få en studentereksamen! Med fare for at lægge et vist pres på jeres skuldre vil jeg sige, samfundet har brug for, at mange gør det, hvis vi skal klare os i den globaliserede verden. I har muligheden og tænk at få lov til at bruge 10.000 timer på noget, der har ens interesse, der er som regel en sammenhæng mellem det, man har lyst til, og det man har talent for. Jeg håber, at høre gode historier om nogle af jer i fremtiden.

Jeg har talt om forandringsparathed, nærvær og værdien af hårdt arbejde, fordi jeg mener, det bliver centrale elementer i jeres fremtidige liv. Det lyder måske lidt kedeligt, men kan sagtens forenes med fest og farver og et liv med mange oplevelser. Livet skal også være sjovt, men sjovt det er det jo også sammen med andre, når man beskæftiger sig med det, man interesserer sig for. Man kan jo indvende, at hverken jeg eller jeres forældre for alvor kan råde jer til, hvad I skal. I kan kun i begrænset omfang bruge vores erfaringer. En har engang sagt: "*Erfaringer er som billetter til et tog der er kørt*". I er nødt til at gøre jeres egne. Det kan imidlertid være en god idé at diskutere jeres planer med nogen, der har prøvet lidt mere, end I har. Det er altid godt at få afprøvet sine argumenter. Også her kan fællesskabet være en berigelse.

Det er første gang, at jeg holder studentertale, og det er af gode grunde første gang, at I bliver studenter.

Er første gang ikke altid noget særligt – noget man husker resten af livet?

Jeg er sikker på, at jeg vil huske denne dag, og jeg er også sikker på, at I vil.

Med disse ord dimitterer jeg jer som studenter fra Viborg Katedralskole 2011.

Kilde

Manuskript modtaget fra taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Translokations-/dimissionstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/helge-markussens-translokationstale-2011>